T089 ATĐ 1 (32) Luận A Tỳ Đạt Ma Pháp Uẩn Túc Q12-Duyên Khởi

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 12

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC
QUYEÅN 12
Phaåm 21: DUYEÂN KHÔÛI, Phaàn 2

Hoûi: Theá naøo laø danh saéc duyeân xuùc? Ñaùp: Nghóa laø maét vaø saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, caû ba thöù ñoù hoøa hôïp thì sinh ra xuùc. Trong ñoù, maét vaø saéc thì goïi laø saéc, noù lieàn sinh ra thoï-töôûng-haønh-thöùc, goïi ñoù laø danh. Nhö theá danh saéc laøm duyeân sinh ra xuùc cuûa maét. Theá neân goïi laø danh saéc laøm duyeân cho xuùc..., cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân ñeå sinh ra yù thöùc, ba thöù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc. Trong ñoù, caùc yù thöùc nhaän bieát caùc saéc, goïi ñoù laø saéc, noù lieàn sinh ra thoï-töôûng-haønh-thöùc, goïi ñoù laø danh. Nhö theá, danh saéc laøm duyeân sinh ra xuùc cuûa yù. Ñoù goïi laø danh saéc duyeân xuùc. Laïi nöõa, theo lôøi khuyeân daïy trong kinh Phaû Laëc Luõ Na, Ñöùc Phaät coù noùi: Naøy Phaû Laëc Luõ Na, thöùc laø thöùc aên neân noù sinh ra ôû ñôøi sau. Thöùc naøy laø sao? Nghóa laø Kieän-ñaït-phöôïc... Roäng noùi cho ñeán hoøa hôïp cuøng töï theå Yeát-thích-lam. Caùi töï theå Yeát-thích-lam hoøa hôïp naøy goïi laø saéc. Noù lieàn sinh ra thoï - töôûng - haønh - thöùc goïi laø danh. Baáy giôø neáu phi lyù maø taùc yù thì ñeàu sinh ra danh saéc laøm duyeân. ÔÛ trong baøo thai meï caùc xuùc ñöôïc sinh ra. Ñoù goïi laø danh saéc duyeân xuùc Laïi nöõa, theo lôøi khuyeân daïy trong kinh Sa Ñeå, Ñöùc Phaät coù noùi: Ba söï hoøa hôïp nhaäp vaøo baøo thai meï... Roäng noùi cho ñeán caùi thöùc khoâng giaùn ñoaïn naøy nhaäp vaøo baøo thai meï. Söï nhaäp thai naøy goïi laø saéc. Noù lieàn sinh ra thoï-töôûng-haønh-thöùc, goïi ñoù laø danh. Baáy giôø neáu taùc yù phi lyù thì cuøng sinh ra danh saéc laøm duyeân. Töø trong baøo thai meï, caùc xuùc ñöôïc sinh ra, goïi laø danh saéc duyeân luïc xuùc. Laïi coù moät loaïi ngöôøi, do tham-saân-si troùi chaët taâm, neân taïo ra ba thöù haïnh aùc cuûa thaân-ngöõ-yù. Trong ñoù haïnh aùc cuûa thaân nghieäp vaø ngöõ nghieäp thì goïi laø saéc, coøn haïnh aùc cuûa yù nghieäp thì goïi laø danh. Do danh saéc coù haïnh aùc naøy laøm duyeân, neân sau khi cheát roài seõ bò ñoïa vaøo ñòa

nguïc, ôû ñoù caùc xuùc ñöôïc sinh ra, goïi laø danh saéc duyeân xuùc. Nhö noùi veà ñòa nguïc, caùc coõi quyû vaø baøng sinh, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù moät loaïi ngöôøi luoân chuù taâm mong caàu söï vui ôû coõi ngöôøi. Do söï öôùc ao ñoù, ngöôøi naøy taïo ra caùc haïnh toát laønh veà thaân - ngöõ - yù chieâu caûm vôùi coõi ngöôøi. Trong ñoù haïnh toát laønh cuûa thaân vaø ngöõ nghieäp thì goïi laø saéc, coøn haïnh toát laønh cuûa yù thì goïi laø danh. Do danh saéc coù haïnh toát laønh laøm duyeân, neân sau khi cheát lieàn ñöôïc sinh vaøo coõi ngöôøi. ÔÛ ñoù caùc xuùc ñöôïc sinh ra, goïi laø danh saéc duyeân xuùc. Nhö noùi veà coõi ngöôøi, caùc coõi trôøi Töù Ñaïi Vöông chuùng... cho ñeán coõi trôøi Tha-hoùa-töï-taïi neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù moät loaïi ngöôøi luoân chuù taâm mong caàu coõi trôøi Phaïm chuùng. Do coù mong caàu ñoù, ngöôøi naøy sieâng naêng tu taäp caùc gia haïnh, lìa boû caùc duïc, caùc phaùp baát thieän... cho ñeán truï ñaày ñuû vaøo baäc sô tónh löï. ÔÛ trong ñònh naøy thaân vaø ngöõ ñeàu hôïp vôùi luaät nghi pheùp taéc, soáng ñôøi thanh tònh, goïi ñoù laø saéc. Noù lieàn sinh ra thoï-töôûng-haønh-thöùc, goïi ñoù laø danh. Do ñaây laøm duyeân neân khi cheát roài thì ñöôïc sinh vaøo coõi trôøi Phaïm chuùng cuøng soáng nhö hoï. ÔÛ ñoù caùc xuùc ñöôïc sinh ra, goïi laø danh saéc duyeân xuùc Nhö noùi veà coõi trôøi Phaïm chuùng, caùc coõi trôøi Phaïm phuï... cho ñeán coõi Phi töôûng phi phi töôûng xöù tuøy theo tröôøng hôïp cuûa noù, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân, Toân giaû Khaùnh Hyû coù hoûi Phaät: Caùc xuùc laø coù duyeân hay khoâng? Ñöùc Phaät ñaùp: Coù duyeân, ñoù goïi laø danh saéc... Roäng noùi cho ñeán neáu döïa vaøo caùi töôùng naøy maø laäp ra danh thaân, thì neáu caùi töôùng ñoù khoâng ñöôïc ñaët ra, theâm lôøi noùi thì coù xuùc khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Hoûi: Neáu y chæ (nöông nhôø) vaøo töôùng ñoù maø laäp ra saéc thaân, töôùng ñoù neáu khoâng theå laäp ra ñöôïc thì coù ñoái xuùc chaêng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Theá neân, naøy thaày Khaùnh Hyû, caùc xuùc ñeàu laáy danh saéc laøm duyeân, goïi laø danh saéc duyeân xuùc. Nhö theá, caùc xuùc ñeàu laáy danh saéc laøm duyeân, laáy danh saéc laøm nôi nöông nhôø, laáy danh saéc laøm nôi laäp neân, cho neân taát caû khôûi thì ñeàu khôûi, taát caû sinh thì ñeàu sinh, roài tuï taäp laïi maø xuaát hieän ra. Cho neân goïi laø danh saéc duyeân xuùc. Hoûi: Theá naøo laø luïc xöù duyeân xuùc? Ñaùp: Nghóa laø maét vaø saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, ba thöù ñoù hoøa hôïp nhau neân sinh ra xuùc..., cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân ñeå sinh ra yù thöùc, ba thöù hoøa hôïp nhau neân sinh ra xuùc. Ñoù goïi laø luïc xöù duyeân

xuùc. Laïi coøn, maét vaø saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, ba thöù ñoù hoøa hôïp nhau neân sinh ra xuùc. Trong ñoù, maét laø noäi duyeân (duyeân beân trong), saéc laø duyeân ôû ngoaøi, cuøng sinh ra nhaõn xuùc (xuùc cuûa maét)..., cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân sinh ra yù thöùc, ba thöù hoøa hôïp nhau neân sinh ra xuùc. Trong ñoù, yù laø duyeân beân trong, phaùp laø duyeân beân ngoaøi, cuøng sinh ra xuùc cuûa yù. Ñoù goïi laø luïc xöù duyeân xuùc. Laïi coøn maét vaø saéc laøm duyeân

sinh ra nhaõn thöùc, ba thöù ñoù hoøa hôïp nhau neân sinh ra xuùc. Trong ñoù nhaõn xuùc (xuùc cuûa maét) laø do nhaõn, saéc vaø nhaõn thöùc cuøng laøm duyeân..., cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân sinh ra yù thöùc, ba thöù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc. Trong ñoù yù xuùc (xuùc cuûa yù) laø do yù phaùp vaø yù thöùc cuøng laøm duyeân. Ñoù goïi laø luïc xöù duyeân xuùc. Laïi nöõa, maét vaø saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, ba thöù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc. Trong ñoù thì nhaõn, saéc vaø nhaõn thöùc ñeàu khoâng phaûi laø xuùc, chæ khi naøo ba thöù ñoù hoøa hôïp laïi thì xuùc môùi ñöôïc sinh ra..., cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân sinh ra yù thöùc, ba thöù ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc. Trong ñoù yù phaùp vaø yù thöùc ñeàu khoâng phaûi laø xuùc, chæ khi naøo ba thöù ñoù hoøa hôïp laïi thì xuùc môùi ñöôïc sinh ra. Ñoù goïi laø luïc xöù duyeân xuùc. Nhö theá, caùc xuùc laáy luïc xöù laøm duyeân, laáy luïc xöù laøm choã nöông nhôø, laáy luïc xöù laøm choã ñeå laäp neân (do luïc xöù sinh ra). Cho neân taát caû khôûi thì ñeàu khôûi, taát caû sinh thì ñeàu sinh, roài tuï taäp laïi vaø xuaát hieän ra, cho neân goïi laø luïc xöù duyeân xuùc. Hoûi: Theá naøo laø xuùc duyeân thoï? Ñaùp: Nghóa laø maét vaø saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, ba thöù ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc. Do xuùc laøm duyeân neân sinh ra thoï..., cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân sinh ra yù thöùc, ba thöù ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc vaø xuùc laøm duyeân neân sinh ra thoï.. Ñoù goïi laø xuùc duyeân thoï. Laïi nöõa, maét vaø saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, ba thöù ñoù hoøa hôïp laïi sinh ra xuùc, hoaëc thuaän vôùi thoï vui, hoaëc thuaän vôùi thoï khoå, hoaëc thuaän vôùi thoï khoâng khoå - khoâng vui. Neáu xuùc maø thuaän vôùi thoï vui laøm duyeân thì sinh ra thoï vui. Neáu xuùc maø thuaän vôùi thoï khoå laøm duyeân thì sinh ra thoï khoå. Neáu xuùc maø thuaän vôùi thoï khoâng khoå khoâng vui laøm duyeân thì sinh ra thoï khoâng khoå khoâng vui..., cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân maø sinh ra yù thöùc ba thöù ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc hoaëc thuaän vôùi thoï vui, hoaëc thuaän vôùi thoï khoå, hoaëc thuaän vôùi thoï khoâng khoå- khoâng vui. Neáu xuùc maø thuaän vôùi thoï vui laøm duyeân thì sinh ra thoï vui. Neáu xuùc maø thuaän vôùi thoï khoå laøm duyeân thì sinh ra thoï khoå. Neáu

xuùc maø thuaän vôùi thoï khoâng khoå- khoâng vui laøm duyeân thì sinh ra thoï khoâng khoå- khoâng vui. Ñoù goïi laø xuùc duyeân thoï. Laïi coøn nhö trong kinh noùi: Toân giaû Khaùnh Hyû baûo vôùi Tröôûng giaû Cuø-söû-la: Nhaõn giôùi, saéc giôùi vaø nhaõn thöùc giôùi, moãi thöù coù töï theå rieâng bieät. Khi thuaän vôùi thoï vui thì hai caùi (maét, saéc) laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc. Caû ba caùi (maét-saéc-nhaõn-thöùc) hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc, thì goïi laø xuùc thuaän thoï vui. Caùc xuùc thuaän vôùi thoï vui naøy laøm duyeân maø sinh ra thoï caùi vui. Khi thuaän vôùi thoï khoå thì hai caùi cuøng laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc. Caû ba caùi ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc, thì goïi ñoù laø xuùc thuaän thoï khoå. Caùi xuùc thuaän vôùi thoï khoå naøy laøm duyeân maø sinh ra thoï caùi khoå. Khi thuaän vôùi thoï khoâng khoå khoâng vui thì hai caùi (maét vaø saéc) cuøng laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc. Caû ba caùi (maét, saéc, nhaõn thöùc) ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc, thì goïi ñoù laø xuùc thuaän vôùi thoï khoâng khoå khoâng vui. Caùi xuùc

thuaän vôùi thoï khoâng khoå khoâng vui naøy laøm duyeân maø sinh ra thoï caùi khoâng khoå khoâng vui. Coøn ba giôùi cuûa naêm thöù kia (nhó, tyû, thieät, thaân, yù) thì roäng noùi cuõng nhö vaäy. Neân goïi laø xuùc duyeân thoï. Laïi coøn trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân, Toân giaû Khaùnh Hyû hoûi Ñöùc Phaät: Caùc thoï laø coù duyeân hay khoâng? Ñöùc Phaät ñaùp: Coù duyeân. Ñoù goïi laø xuùc. Roäng noùi cho ñeán: Neáu khoâng coù nhaõn xuùc hay laø coù nhaõn xuùc laøm duyeân, thì coù sinh ra caùc thoï beân trong veà vui, veà khoå, veà khoâng vui khoâng khoå chaêng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Cho ñeán: Neáu khoâng coù yù xuùc hay laø coù yù xuùc laøm duyeân, thì coù sinh ra caùc thoï beân trong veà vui, veà khoå, veà khoâng vui- khoâng khoå chaêng? (Caùc thoï vui khoå... coù sinh ra chaêng?) Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Hoûi: Neáu hoaøn toaøn khoâng coù xuùc ñeå quan nieäm ñöôïc thì coù caùc thöù thoï hay khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Naøy thaày Khaùnh Hyû, caùc thoï ñeàu laáy xuùc laøm duyeân. Ñoù goïi laø xuùc duyeân thoï. Nhö theá, caùc thoï ñeàu laáy xuùc laøm duyeân, laáy xuùc laøm choã nöông döïa, laáy xuùc laøm choã laäp neân (do xuùc maø coù). Cho neân taát caû khôûi thì ñeàu khôûi, taát caû sinh thì ñeàu sinh, roài tuï taäp laïi maø xuaát hieän ra, cho neân goïi laø xuùc duyeân thoï. Hoûi: Theá naøo laø thoï duyeân aùi? Ñaùp: Nghóa laø maét vaø saéc laøm duyeân sinh ra nhaõn thöùc, caû ba caùi ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc. Do xuùc laøm duyeân neân sinh ra thoï vaø thoï laøm duyeân neân sinh ra aùi, cho ñeán yù vaø phaùp laøm duyeân sinh ra yù thöùc, caû ba caùi ñoù hoøa hôïp laïi neân sinh ra xuùc. Do xuùc laøm duyeân neân sinh ra thoï vaø thoï laøm duyeân neân sinh ra aùi. Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi nöõa, maét coù nhieàu söï haáp daãn thích thuù thoï laøm duyeân neân noù

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 12 544

luoân luoân theo ñuoåi baùm chaët (truï) vaøo maét ñoù. Do luoân baùm chaët ñeo ñuoåi theo maét ñoù, neân khôûi leân caùc tham muoán, yeâu meán caàm naém, caát giaáu giöõ gìn, chaáp chaët, meán yeâu, nhieãm tröôùc... cho ñeán vì yù coù nhieàu caùi haáp daãn thích thuù thoï laøm duyeân neân luoân luoân theo ñuoåi baùm chaët caùi yù ñoù. Do luoân luoân baùm chaët ñeo ñuoåi yù ñoù, neân khôûi leân caùc tham muoán, meán yeâu caàu naém, caát giaáu, giöõ gìn, chaáp chaët, meán thích nhieãm tröôùc... Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi coøn trong kinh Thuû Uaån, Ñöùc Phaät coù noùi: Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Ñoái vôùi caùc saéc haáp daãn thuù vò thì ta luoân suy nghó tìm xeùt thaáy coù nhöõng caùi thuoäc veà saéc maø ñaõ khôûi leân söï thích thuù khoaùi traù..., thì Ta duøng chaùnh tueä ñeå tìm xeùt thaáy bieát: Vì noù laáy caùi saéc haáp daãn thuù vò maø thoï laøm duyeân, neân luoân luoân ñeo ñuoåi baùm chaët saéc ñoù. Do luoân ñeo ñuoåi baùm chaët saéc ñoù, neân khôûi leân caùc yù tham lam ham muoán, caàm naém, caát giaáu, giöõ gìn, chaáp chaët, meán thöông, yeâu thích, nhieãm tröôùc... Cho ñeán ñoái vôùi caùc thöùc thuù vò haáp daãn, Ta cuõng ñaõ suy tö tìm xeùt caùc thöù thuoäc veà thöù maø hoaëc ñaõ thích thuù khoaùi traù hoaëc ñang thích thuù khoaùi traù. Ta duøng chaùnh tueä suy xeùt tìm hieåu, bieát vì noù laáy caùi thöùc haáp daãn thuù vò maø thoï laøm duyeân, neân luoân luoân theo ñuoåi baùm chaët, khôûi leân caùc tham lam ham muoán, caàm naém caát

giaáu, giöõ gìn chaáp chaët, meán thöông yeâu thích nhieãm tröôùc. Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi coøn, trong kinh Thuû Uaån, Ñöùc Theá Toân laïi noùi: Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Neáu trong caùc saéc ñeàu khoâng coù gì haáp daãn thuù vò, thì caùc loaøi höõu tình ñaâu caàn phaûi meâ ñaém saéc. Do caùc saéc ñeàu khoâng phaûi laø khoâng coù gì haáp daãn thuù vò cho neân caùc loaøi höõu tình môùi bò saéc nhuoäm. Vì noù laáy caùi saéc haáp daãn thuù vò maø thoï laøm duyeân, neân luoân ñeo ñuoåi baùm chaët laáy noù, do ñoù maø khôûi leân tham lam ham muoán, naém caàm, caát giaáu giöõ gìn, chaáp chaët meán thöông, yeâu meán, nhieãm tröôùc. Cho ñeán neáu caùc thöùc ñeàu khoâng coù chi laø haáp daãn thuù vò thì loaøi höõu tình coù meâ chaáp thöùc laøm gì? Chæ vì caùc thöùc cuõng chaúng phaûi laø khoâng haáp daãn thuù vò, neân loaøi höõu tình môùi ñaém ñuoái say meâ. Do noù laáy thöùc haáp daãn maø thoï laøm duyeân, roài ñeo ñuoåi baùm rieát maõi thì laøm sao maø chaúng khôûi leân tham lam ham thích caát giaáu giöõ gìn meán yeâu meâ thích nhieãm tröôùc? Theá neân goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi nöõa trong kinh Luïc Xöù, Ñöùc Phaät coù noùi: Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Ñoái vôùi söï haáp daãn cuûa maét ta ñaõ töøng suy tö tìm hieåu caùc thöùc thuoäc veà maét hoaëc ñaõ hay ñang thích thuù khoaùi traù, thì Ta duøng chaùnh tueä maø tìm hieåu xeùt ñoaùn, thaáy vì noù laáy maét haáp daãn thuù vò maø thoï laøm duyeân, neân luoân luoân theo ñuoåi baùm chaët laáy noù, do ñoù maø ñoái vôùi maét

lieàn khôûi leân tham lam ham muoán caàm naém caát giaáu giöõ gìn chaáp chaët meán yeâu ñaém tröôùc. Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi nöõa trong kinh Luïc Xöù, Ñöùc Theá Toân coù noùi: Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Neáu trong caùc maét ñeàu khoâng coù gì laø haáp daãn thuù vò thì caùc loaøi höõu tình ñaâu coù ñoái vôùi maét maø khôûi leân nhieãm tröôùc. Do trong caùc maét khoâng phaûi laø khoâng haáp daãn thuù vò neân caùc loaøi höõu tình môùi phaûi khôûi nhieãm ñoái vôùi maét. Laø vì noù laáy caùc maét haáp daãn thuù vò maø thoï laøm duyeân, roài theo ñuoåi baùm chaët maõi, do ñoù maø ñoái vôùi maét laïi khôûi leân söï tham lam, ham muoán, caàm naém caát giaáu giöõ chaët meán yeâu nhieãm tröôùc..., cho ñeán neáu trong caùc yù ñeàu khoâng haáp daãn thuù vò, thì caùc loaøi höõu tình khoâng khôûi nhieãm (meâ say) vôùi yù. Chaúng qua laø vì yù khoâng phaûi hoaøn toaøn khoâng haáp daãn thuù vò cho neân loaøi höõu tình môùi ñoái vôùi yù maø thích thuù khoaùi traù, vì noù laáy caùc yù haáp daãn thuù vò aáy thoï laøm duyeân, neân luoân luoân ñeo ñuoåi baùm chaët laáy yù, do ñoù maø khôûi leân loøng tham lam ham muoán naém caàm caát giaáu giöõ gìn chaáp chaët meán yeâu nhieãm tröôùc. Theá neân goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi nöõa trong kinh Luïc xöù, Ñöùc Theá Toân coù noùi: Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Ñoái vôùi caùc saéc haáp daãn thuù vò, Ta ñaõ töøng suy tö tìm xeùt caùc thöù thuoäc veà saéc hoaëc ñaõ vaø ñang say meâ khoaùi traù. Ta lieàn duøng chaùnh tueä maø tìm hieåu xeùt ñoaùn, thaáy roõ noù vì laáy caùc saéc haáp daãn thuù vò thoï laøm duyeân, cho neân theo ñuoåi baùm chaët maõi caùc saéc. Do ñoù maø khôûi leân caùc tham lam ham muoán, caàm giöõ caát giaáu chaáp chaët meâ say nhieãm tröôùc..., cho ñeán caùc phaùp haáp daãn thuù vò, Ta ñaõ töøng suy

xeùt tìm hieåu caùc thöù thuoäc veà phaùp hoaëc ñaõ vaø ñang thích thuù khoaùi traù. Ta lieàn duøng chaùnh tueä maø tìm hieåu xeùt ñoaùn, thaáy roõ vì noù laáy caùi phaùp haáp daãn thuù vò thoï laøm duyeân, cho neân luoân ñeo ñuoåi baùm chaët caùc phaùp. Do luoân ñeo ñuoåi baùm chaët neân khôûi leân tham lam ham muoán caàm giöõ caát giaáu chaáp chaët, meán yeâu nhieãm tröôùc. Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi nöõa trong kinh Luïc Xöù, Ñöùc Theá Toân coù noùi: Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Neáu trong caùc saéc naøy maø khoâng coù gì haáp daãn thuù vò, thì loaøi höõu tình khoâng caàn phaûi ñoái vôùi caùc saéc ñoù maø khôûi nhieãm. Nhöng chæ vì caùc saéc aáy khoâng phaûi hoaøn toaøn laø nhöõng thöù khoâng thuù vò haáp daãn gì, cho neân caùc loaøi höõu tình ñeàu ñaém meâ saéc aáy. Vaø noù laáy caùc saéc thuù vò haáp daãn thoï laøm duyeân, neân luoân luoân ñeo ñuoåi baùm chaët caùc saéc aáy. Do ñoù maø khôûi leân caùc tham lam ham muoán, caàm giöõ giaáu caát, chaáp chaët, meán yeâu nhieãm tröôùc..., cho ñeán neáu trong caùc phaùp ñeàu khoâng thuù vò haáp daãn gì, thì caùc loaøi chuùng sinh khoâng heà ñam meâ caùc saéc. Nhöng vì caùc saéc aáy khoâng phaûi hoaøn toaøn laø khoâng haáp daãn thuù vò, neân caùc loaøi

höõu tình ñaõ ñaém say nhieãm tröôùc. Vì noù laáy caùc phaùp haáp daãn thuù vò thoï laøm duyeân, neân luoân ñeo ñuoåi baùm chaët laáy caùc saéc, do ñoù maø khôûi leân caùc tham lam ham muoán caàm giöõ, giaáu caát, chaáp chaët, meán yeâu nhieãm tröôùc. Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi nöõa, Phaät noùi vôùi Ñaïi Danh Ly Chieám Tyø: Thaày Ñaïi Danh neân bieát! Neáu caùc saéc cöù moät möïc chæ coù khoå khoâng coù vui, khoâng thuoäc veà vui, khoâng coù dính líu gì ñeán vui möøng ñaùng yeâu thích..., thì loaøi höõu tình chæ mong tìm vui veû, ñaâu coù khôûi leân loøng ham muoán ñam meâ caùc saéc vaø bò phieàn naõo troùi buoäc chaët cheõ? Cuõng vì loaøi höõu tình laáy caùi saéc haáp daãn thuù vò ñoù maø thoï laøm duyeân, neân luoân ñeo ñuoåi duyeân nôi saéc ñoù. Vì luoân baùm chaët neân khôûi leân caùc tham lam ham muoán, caàm giöõ, caát giaáu, chaáp chaët, meán yeâu meâ ñaém..., cho ñeán neáu caùc thöùc cöù moät möïc toaøn laø khoå chöù khoâng coù vui, khoâng thuoäc veà vui, khoâng dính líu gì ñeán vui möøng ñaùng yeâu thích, thì caùc loaøi höõu tình (moïi ngöôøi) chæ mong tìm vui veû ñaâu coù khôûi leân loøng ham muoán ñaém meâ caùc thöùc vaø bò phieàn naõo troùi chaët. Do noù laáy caùc thöùc thuù vò haáp daãn thoï laøm duyeân, neân luoân luoân ñeo ñuoåi baùm chaët vôùi saéc, vì cöù maõi ñeo ñuoåi baùm chaët neân khôûi leân caùc tham lam ham muoán caàm giöõ, caát giaáu, chaáp chaët, meán yeâu meâ ñaém. Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi coøn, trong kinh Maõn Nguyeät, Ñöùc Phaät coù noùi: Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Do saéc laøm duyeân, neân daáy khôûi sinh ra vui möøng ham thích, ñoù goïi laø saéc thuù vò haáp daãn. Vì do saéc thuù vò aáy laøm duyeân, neân cöù maõi ñeo ñuoåi baùm chaët laáy noù. Do ñeo ñuoåi baùm chaët maõi neân khôûi leân caùc tham lam ham muoán caàm giöõ, caát giaáu, chaáp chaët, meán yeâu meâ ñaém..., cho ñeán do caùc thöùc laøm duyeân neân daáy khôûi sinh ra vui möøng ham thích, ñoù goïi laø thöùc thuù vò haáp daãn. Vì laáy thöùc thuù vò aáy laøm duyeân neân maõi ñeo ñuoåi baùm chaët laáy

noù. Do ñeo ñuoåi baùm chaët maõi neân khôûi leân caùc tham lam ham muoán caàm giöõ, caát giaáu, chaáp chaët, meán yeâu meâ ñaém..., cho ñeán do caùc thöùc laøm duyeân neân khôûi leân ham thích vui möøng, ñoù goïi laø thöùc thuù vò haáp daãn. Ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Laïi coøn trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân, Ñöùc Phaät baûo Khaùnh Hyû: Do aùi (yeâu thích) laøm duyeân cho neân mong caàu tìm kieám, do mong caàu laøm duyeân maø noù coù ñöôïc, do coù ñöôïc laøm duyeân neân say ñaém chaáp chaët, do say ñaém chaáp chaët laøm duyeân neân tham lam ham muoán, do tham lam ham muoán laøm duyeân neân keo kieät buûn xæn, do keo kieät laøm duyeân neân nhaän laáy, do nhaän laáy laøm duyeân neân oâm chaët giöõ gìn. Nhaân vì oâm chaët giöõ gìn maø quô ñao muùa gaäy, caõi coï ñaâm cheùm giaønh giöït, dua nònh, doái traù phænh gaït, sinh ra voâ soá toäi aùc baát thieän. Phaät baûo Khaùnh

Hyû: Quô ñao muùa gaäy ñaùnh ñaám, tranh caõi, giaønh giöït, dua nònh doái traù löøa doái, taïo ra voâ soá toäi aùc baát thieän ñeàu laø do giöõ gìn oâm chaët, do noù maø coù caùc vieäc xaáu aùc ñoù. Neáu giöõ gìn oâm chaët khoâng coù thì caùc toäi aùc aáy coù khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Hoûi: Theá neân caùc vieäc quô ñao, muùa gaäy v.v... laø do giöõ gìn oâm chaët laøm ñaàu moái, giöõ chaët laøm nhaân, giöõ chaët laøm choã chöùa nhoùm taäp hôïp, giöõ chaët laøm duyeân maø sinh ra coù ñöôïc. Nhö vaäy thì giöõ chaët laø nhaân cuûa söï nhaän laáy. Do nhaän laáy laøm duyeân maø coù giöõ chaët. Neáu khoâng coù nhaän laáy thì giöõ chaët coù khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Hoûi: Theá neân nhaän laáy vaø giöõ chaët laø ñaàu moái. Nhaän laáy laøm nhaân, nhaän laáy laøm nôi chieâu taäp chöùa nhoùm, nhaän laáy laøm duyeân maø sinh ra coù ñöôïc. Roäng noùi cho ñeán caùc söï mong caàu tìm kieám nhö theá laø ñeàu do aùi (yeâu thích) laøm nhaân. Do aùi laøm duyeân maø coù mong caàu. Neáu caùi aùi khoâng coù thì coù mong caàu hay khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Hoûi: Theá neân caùc söï mong caàu, aùi laø ñaàu moái, aùi laø nhaân, aùi, laø choã tuï taäp chöùa nhoùm cuûa noù, aùi laø duyeân cuûa noù neân caùi coù ñöôïc lieàn khôûi sinh. Thaày Khaùnh Hyû neân bieát! AÙi coù hai thöù laø aùi duïc vaø aùi höõu (aùi duïc vaø yeâu thích). Caû hai thöù naøy ñeàu nöông vaøo thoï maø coù. Neáu thoï khoâng coù thì caû hai thöù aùi ñoù cuõng khoâng. Theá neân noùi thoï duyeân aùi. Nhö theá thì caùi aùi laø do thoï laøm duyeân, do thoï laøm choã nöông nhôø, do thoï laøm nôi laäp neân, cho neân taát caû khôûi thì ñeàu khôûi, taát caû sinh thì ñeàu sinh, roài tuï hoïp laïi maø xuaát hieän ra. Cho neân noùi laø thoï duyeân aùi. Hoûi: Theá naøo laø aùi duyeân thuû? Ñaùp: Nghóa laø khi môùi sinh thì goïi laø aùi. Nhöng khi aùi caøng maïnh meõ cao ñoä hôn thì ñoåi teân goïi laø thuû. Vieäc naøy nhö theá naøo? Nghóa laø nhö coù moät ngöôøi ñoái vôùi caùc caûnh duïc chuù taâm theo doõi nhìn xeùt, roài khôûi leân söï raøng buoäc cuûa tham duïc ham muoán, vaø töø caùc raøng buoäc naøy laïi khôûi leân, maïnh meõ döõ doäi hôn, traøn treà ñaày daãy hôn. Söï raøng buoäc tröôùc goïi laø aùi, söï raøng buoäc xaûy ra sau goïi laø thuû. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Laïi coøn, nhö coù moät loaïi ngöôøi ñoái vôùi caùc caûnh duïc hoaëc khoâng coù caûnh duïc maø chuù taâm nhìn ngaém, roài khôûi leân söï raøng buoäc cuûa tham saéc hoaëc khoâng bò

söï raøng buoäc cuûa tham saéc. Ngöôøi naøy töø raøng buoäc naøy laïi khôûi leân söï raøng buoäc khaùc, caøng phaùt trieån cao hôn, maïnh meõ caøng maïnh meõ, döõ doäi hôn, caøng traøn treà ñaày daãy hôn. Söï sinh khôûi caùi raøng buoäc tröôùc thì goïi laø aùi, caùi raøng buoäc sau thì goïi laø thuû. Theá neân noùi laø aùi duyeân thuû. Laïi trong kinh Hieåm Khanh, Ñöùc Phaät coù noùi: Naøy caùc thaày Bí-soâ!

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 12 548

Ta seõ noùi cho caùc thaày bieát veà caùc phaùp chính yeáu ñaõ choïn loïc kyõ veà caùc uaån, ñoù laø boán nieäm truï, boán chaùnh thaéng, boán thaàn tuùc, naêm caên, naêm löïc, baûy giaùc chi, taùm Thaùnh ñaïo. Neáu khi giaûng noùi caùc phaùp yeáu ñöôïc tuyeån choïn kyõ veà caùc uaån maø coù soá ngöôøi quaù ñoãi ngu si, khoâng chòu maïnh meõ tin töôûng meán thích cung kính lôøi Ta noùi, thì ngöôøi naøy seõ khoù (chaäm chaïp) maø chöùng ñöôïc quaû, döùt heát caùc laäu voâ thöôïng. Nhöng laïi coù moät soá ngöôøi thoâng minh saùng suoát, tin töôûng maïnh meõ, meán thích quyù troïng ñoái vôùi phaùp Ta noùi, thì ngöôøi naøy seõ nhanh choùng chöùng ñöôïc quaû voâ thöôïng dieät heát caùc laäu. Laïi coøn coù moät soá ngöôøi ñoái vôùi lôøi Ta noùi veà caùc saéc uaån maø theo ñoù quan saùt veà ngaõ. Ngöôøi naøy gioûi quan saùt veà haønh thì haønh laáy gì laøm duyeân, laáy gì laøm choã taäp hôïp chöùa nhoùm? Noù laø chuûng loaïi naøo, töø ñaâu maø sinh ra? Ñoù laø do voâ minh vaø xuùc maø sinh ra caùc thoï ñeå laøm duyeân sinh ra caùc caùi aùi. Caùi haønh sinh ra ñaây thì laáy voâ minh laøm duyeân, duøng noù laøm nôi tuï taäp, noù laø chuûng loaïi töø ñoù sinh ra. Coøn aùi naøy sinh ra thì laáy caùi gì laøm duyeân, duøng caùi gì laøm nôi tuï hoïp, noù thuoäc chuûng loaïi naøo, töø ñaâu sinh ra? Nghóa laø do voâ minh vaø xuùc maø sinh ra caùc thoï. Töø ñaây sinh ra aùi thì laáy thoï laøm duyeân, duøng thoï laøm nôi chöùa nhoùm quy tuï, noù laø chuûng loaïi cuûa thoï, töø thoï maø sinh. Coøn thoï sinh ra naøy thì laáy gì laøm duyeân, duøng caùi gì laøm choã tuï taäp, noù thuoäc chuûng loaïi naøo, töø ñaâu sinh ra? Nghóa laø voâ minh vaø xuùc sinh ra thoï naøy, thoï sinh ra ôû ñaây laáy xuùc laøm duyeân, duøng xuùc laøm nôi tuï taäp, noù thuoäc chuûng loaïi xuùc, töø xuùc sinh ra. Coøn xuùc naøy laáy gì laøm duyeân, duøng caùi gì laøm nôi tuï hoïp, noù thuoäc chuûng loaïi naøo, töø ñaâu sinh ra? Nghóa laø luïc xöù. Xuùc sinh ra ñaây, laáy luïc xöù laøm duyeân, duøng luïc xöù laøm nôi tuï taäp, thuoäc chuûng loaïi luïc xöù, do luïc xöù maø sinh ra. Nhöng luïc xöù ñoù laø voâ thöôøng höõu vi, laø coù taïo taùc, noù töø nhieàu duyeân sinh ra. Nhö theá khi quan saùt veà xuùc- thoï- aùi thì chuùng cuõng laø voâ thöôøng höõu vi, laø coù taïo taùc vaø do nhieàu duyeân sinh ra. Cöù theo ñoù maø quan saùt thì saéc laø ngaõ. Ñoù laø coù thaân kieán (thaáy coù thaân) neân ngay ñoù lieàn khôûi leân söï raøng buoäc. Noù töø söï raøng buoäc naøy laïi khôûi sinh ra caùc raøng buoäc khaùc, caøng phaùt trieån cao hôn, maïnh meõ döõ doäi hôn, ñaày daãy traøn lan hôn. Vaø söï raøng buoäc tröôùc thì goïi laø aùi, caùi raøng buoäc sau thì ñoåi teân laø thuû. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Coù ngöôøi ñoái vôùi saéc chaúng tuøy theo uaùn veà ngaõ maø tuøy theo quaùn

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 12 549

taát caû. Coù loaïi ngaõ coù caùc saéc maø khoâng caàn tuøy theo quaùn; coù loaïi ngaõ coù caùc saéc caàn tuøy theo quaùn. Coù loaïi saéc laø ngaõ sôû maø khoâng caàn tuøy theo quaùn; coù loaïi saéc laø ngaõ sôû maø caàn tuøy theo quaùn, coù loaïi ngaõ ôû trong saéc maø caàn tuøy theo quaùn, coù loaïi thoï- töôûng- haønh- thöùc laø ngaõ maø khoâng caàn tuøy theo quaùn, laïi coù thoï töôûng haønh thöùc laø ngaõ maø caàn tuøy theo quaùn. Coù loaïi ngaõ coù thoï - töôûng - haønh - thöùc maø caàn tuøy theo quaùn. Coù loaïi thoï - töôûng - haønh - thöùc laø ngaõ maø khoâng caàn tuøy theo quaùn, laïi coù loaïi thoï - töôûng - haønh - thöùc laø ngaõ sôû maø caàn tuøy theo quaùn. Coù loaïi ngaõ ôû trong thoï - töôûng - haønh - thöùc maø khoâng caàn tuøy theo quaùn, laïi coù loaïi ngaõ ôû trong thoï - töôûng - haønh - thöùc maø khôûi nghi ngôø. Coù loaïi chaúng khôûi nghi ngôø maø khôûi thaáy coù vaø thaáy khoâng coù. Coù loaïi chaúng khôûi leân thaáy coù - thaáy khoâng coù maø laïi khoâng lìa boû ngaõ maïn, cho neân do tuøy theo quaùn ngaõ vaø ngaõ sôû maø khôûi leân ngaõ maïn. Caùi haønh ngaõ maïn naøy laáy gì laøm duyeân, duøng caùi gì laøm nôi tuï taäp, laø chuûng loaïi naøo, do ñaâu sinh ra? AÁy laø do voâ minh vaø xuùc sinh ra, haønh thì laáy noù laøm duyeân sinh ra aùi. Caùi haønh sinh ra ñaây thì laáy noù laøm duyeân, duøng noù laøm nôi tuï hoïp, thuoäc chuûng loaïi cuûa noù, töø noù maø sinh ra. Roäng noùi cho ñeán nhö luïc xöù laø voâ thöôøng höõu vi, laø coù taïo taùc do nhieàu duyeân sinh ra. Nhö theá thì xuùc - thoï - aùi vaø haønh ngaõ maïn, cuõng laø voâ thöôøng höõu vi, laø coù taïo taùc, do nhieàu duyeân sinh ra. Nhö theá ngaõ maïn laø coù thaân kieán (thaáy coù thaân), maø khôûi leân söï raøng buoäc cuûa ngaõ maïn. Töø raøng buoäc naøy laïi khôûi leân raøng buoäc khaùc, caøng luùc caøng phaùt trieån cao hôn, caøng maïnh meõ döõ doäi hôn, caøng daãy ñaày traøn lan hôn. Raøng buoäc tröôùc thì goïi laø aùi, caùi raøng buoäc sau thì ñoåi teân goïi laø thuû. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Laïi theâm, coù ngöôøi chaáp: Theá gian naøy laø thöôøng coøn, hoaëc khoâng thöôøng coøn, hoaëc cuõng thöôøng coøn maø cuõng khoâng thöôøng coøn, hoaëc laø khoâng phaûi thöôøng coøn cuõng khoâng phaûi laø khoâng thöôøng coøn (veà thôøi gian). Coù thuyeát chaáp theá gian naøy laø coù giôùi haïn (bôø coõi), hoaëc khoâng giôùi haïn, hoaëc cuõng coù giôùi haïn maø cuõng khoâng giôùi haïn, hoaëc khoâng phaûi coù giôùi haïn cuõng khoâng phaûi laø khoâng giôùi haïn (veà khoâng gian). Coù thuyeát chaáp maïng soáng chính laø thaân, hoaëc cho raèng maïng soáng khaùc vôùi thaân xaùc naøy. Coù thuyeát cho raèng Nhö Lai sau khi cheát roài thì vaãn coøn (coù), hoaëc khoâng coøn, hoaëc cuõng coù maø cuõng khoâng coù (coøn cuõng khoâng coøn), hoaëc khoâng phaûi coù cuõng khoâng phaûi laø khoâng coù.

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 12 550

Caùc söï chaáp ôû treân ñeàu laø caùi thaáy, caùi nhaän thöùc phieán dieän, thieân leäch khoâng ñuùng nhö thaät. Do ñoù, ngay khi aáy lieàn khôûi sinh caùc söï raøng buoäc chaáp chaët khaùc caøng luùc caøng taêng cao, phaùt trieån maõi caøng maïnh meõ, laïi caøng maïnh meõ döõ doäi hôn, ñaõ ñaày aép laïi caøng daãy ñaày lan roäng maõi. Raøng buoäc ôû tröôùc thì goïi laø aùi, raøng buoäc sau thì ñoåi teân goïi laø thuû. Theá neân noùi laø aùi duyeân thuû. Laïi coù thuyeát chaáp Theá Toân khoâng phaûi laø Nhö Lai ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc..., cho ñeán khoâng phaûi laø Thieân

Nhaân Sö. Chaáp raèng chaùnh phaùp cuûa Phaät khoâng phaûi laø kheùo noùi hieän thaáy..., cho ñeán khoâng phaûi laø ngöôøi trí ñaït ñöôïc noäi chöùng. Chaáp raèng caùc haøng ñeä töû cuûa Phaät khoâng ñaày ñuû caùc dieäu haïnh..., cho ñeán khoâng phaûi laø haïnh tuøy phaùp. Hoaëc chaáp khoâng coù khoå - taäp - dieät - ñaïo, hoaëc chaáp khoâng coù taát caû caùc haønh voâ thöôøng, khoâng coù taát caû caùc phaùp voâ ngaõ, khoâng coù Nieát-baøn tòch tónh. Taát caû caùc nhaän thöùc chaáp chaët nhö treân ñeàu laø taø kieán. Do ñoù maø ngay khi aáy lieàn sinh khôûi caùc söï raøng buoäc. Roài töø caùc raøng buoäc chaáp chaët naøy laïi sinh ra caùc raøng buoäc chaáp chaët khaùc, caøng luùc caøng taêng cao phaùt trieån maõi. Caøng maïnh meõ laïi caøng döõ doäi maïnh meõ hôn, ñaõ ñaày aép laïi caøng ñaày daãy lan roäng maõi. Caùi raøng buoäc tröôùc goïi laø aùi, nhöõng raøng buoäc sau thì ñoåi teân goïi laø thuû. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Laïi coøn coù caùc thuyeát chaáp theá gian naøy laø thöôøng coù maõi, vaø chæ coù ñaây laø ñuùng nhö thaät, coøn caùc thuyeát khaùc ñeàu laø sai laàm ngu meâ caû. Hoaëc chaáp laø khoâng thöôøng coøn (voâ thöôøng)..., cho ñeán chaáp: Nhö Lai sau khi cheát roài thì khoâng phaûi coù, khoâng phaûi khoâng coù. Chæ coù ñaây laø ñuùng nhö thaät, caùc thuyeát khaùc ñeàu laø sai laàm ngu meâ caû. Caùc nhaän thöùc, chaáp chaët ôû treân ñeàu laø kieán thuû. Do ñoù ngay khi aáy lieàn khôûi leân caùc söï raøng buoäc. Roài töø caùc raøng buoäc naøy sinh khôûi caùc raøng buoäc khaùc, caøng luùc caøng taêng cao, phaùt trieån maõi, caøng maïnh meõ laïi caøng döõ doäi maïnh meõ hôn, ñaõ ñaày aép roài laïi caøng ñaày daãy lan roäng maõi. Caùi raøng buoäc tröôùc goïi laø aùi, vaø raøng buoäc sau thì ñoåi teân goïi laø thuû. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Laïi coøn coù khôûi leân giôùi thuû hoaëc khôûi leân caám thuû hay giôùi caám thuû. Nghóa laø caùc ñieàu raên naøy (giôùi), caùc ñieàu caám naøy (caám), caùc ñieàu raên caám naøy (giôùi caám) ñeàu giuùp ta ñöôïc thanh tònh, ñöôïc giaûi thoaùt, ñöôïc xuaát ly, ñöôïc vöôït leân khoå vui vaø ñaït ñeán choã vöôït heát choã vui..., caùc chaáp ñoù ñeàu laø giôùi caám thuû. Do ñoù, ngay khi aáy lieàn khôûi sinh caùc söï raøng buoäc. Roài töø caùc raøng buoäc naøy laïi sinh khôûi caùc raøng buoäc khaùc, caøng luùc caøng taêng cao, phaùt trieån maõi, caøng maïnh meõ döõ doäi hôn,

ñaõ ñaày aép roài laïi caøng ñaày daãy lan roäng maõi. Raøng buoäc tröôùc goïi laø aùi, vaø caùc raøng buoäc sau thì ñoåi teân goïi laø thuû. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Laïi coøn coù keû ñoái vôùi Ñöùc Theá Toân maø khôûi leân söï ngôø vöïc, do döï raèng khoâng bieát ñoù coù phaûi laø Nhö Lai ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc khoâng..., cho ñeán coù phaûi laø thaày cuûa trôøi ngöôøi, hay khoâng phaûi laø thaày cuûa trôøi ngöôøi? Vaø ñoái vôùi chaùnh phaùp cuûa Phaät thì naûy sinh ngôø vöïc löøng chöøng raèng ñaây laø phaùp kheùo noùi hieän thaáy hay khoâng phaûi laø phaùp kheùo noùi hieän kieán? Cho ñeán... coù phaûi laø baäc trí noäi chöùng hay khoâng phaûi laø baäc trí noäi chöùng (noäi chöùng cuûa baäc trí)? Vaø ñoái vôùi haøng ñeä töû Phaät maø naûy sinh nghi ngôø löøng chöøng raèng khoâng roõ laø coù ñaày ñuû dieäu haïnh hay khoâng phaûi baäc ñaày ñuû dieäu haïnh (haïnh toát laønh)... cho ñeán... coù phaûi laø haïnh tuøy phaùp hay khoâng phaûi laø haïnh tuøy phaùp? Ñoái vôùi boán Thaùnh

ñeá cuõng naûy sinh ngôø vöïc khoâng bieát ñoù laø khoå... cho ñeán ñoù laø ñaïo hay khoâng phaûi laø ñaïo? Ñoái vôùi ba phaùp aán cuõng naûy sinh ngôø vöïc raèng khoâng bieát laø taát caû haønh ñeàu voâ thöôøng hay khoâng voâ thöôøng, taát caû phaùp ñeàu laø voâ ngaõ hay khoâng voâ ngaõ vaø Nieát-baøn laø tòch tónh hay Nieát-baøn laø khoâng tòch tónh? Caùc thöù treân ñeàu laø hoaøi nghi, ngôø vöïc, do ñoù maø khôûi sinh caùc söï raøng buoäc, roài töø raøng buoäc naøy laïi sinh khôûi caùc raøng buoäc khaùc, caøng luùc caøng taêng cao, phaùt trieån maõi, caøng maïnh laïi döõ doäi hôn, ñaõ ñaày aép laïi ñaày daãy lan roäng maõi. Raøng buoäc tröôùc thì goïi laø aùi, coøn caùc raøng buoäc sau thì goïi laø thuû. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Laïi coøn taát caû töù thuû ñeàu laáy aùi laøm duyeân, duøng aùi laøm nôi tu taäp, noù thuoäc chuûng loaïi aùi vaø do aùi sinh ra. Boán thuû laø gì? Ñoù laø: 1. Duïc thuû. 2. Kieán thuû. 3. Giôùi caám thuû. 4. Ngaõ ngöõ thuû. - Theá naøo laø duïc thuû? Ñaùp: Nghóa laø ôû coõi Duïc, tröø caùc thöù kieán khaùc thì toaøn laø söï raøng buoäc cuûa tuøy mieân vaø tuøy phieàn naõo, goïi ñoù laø duïc thuû. - Theá naøo laø kieán thuû? Ñaùp: Nghóa laø goàm caùc thöù thaân kieán, bieân chaáp kieán, taø kieán vaø kieán thuû. Boán kieán ñoù thì goïi ñoù laø kieán thuû. - Theá naøo laø giôùi caám thuû?

Ñaùp: Nghóa laø coù moät loaïi ngöôøi tuaân giöõ caùc ñieàu raên, caùc ñieàu caám, caùc ñieàu raên caám vaø cho raèng giöõ caùc ñieàu ñoù thì ñöôïc thanh tònh, ñöôïc giaûi thoaùt, ñöôïc xuaát ly, ñöôïc vöôït caùc khoå vui, ñöôïc ñeán choã vöôït heát khoå vui. Ñoù goïi ñoù laø giôùi caám thuû. - Theá naøo laø ngaõ ngöõ thuû? Ñaùp: Nghóa laø ôû coõi Saéc vaø Voâ saéc, tröø caùc kieán khaùc ra toaøn laø caùc troùi buoäc cuûa tuøy mieân vaø tuøy phieàn naõo. Ñoù goïi laø ngaõ ngöõ thuû. Laïi trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân, Toân giaû Khaùnh Hyû coù hoûi Ñöùc Phaät: Caùc thuû laø coù duyeân hay khoâng? Ñöùc Phaät noùi: Coù duyeân, caùi duyeân ñoù goïi laø aùi. Roäng noùi cho ñeán: Neáu toaøn boä khoâng coù aùi ñöôïc thaønh laäp thì coù caùc thuû hay khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Nhö theá ñaáy, thaày Khaùnh Hyû, caùc thuû ñeàu laáy aùi laøm duyeân cho noù. Ñoù goïi laø aùi duyeân thuû. Nhö vaäy, caùc thuû ñeàu laáy aùi laøm duyeân, laáy aùi laøm choã tuï taäp, laáy aùi laøm choã laäp neân. Cho neân taát caû khôûi thì ñeàu khôûi, taát caû sinh thì ñeàu sinh, roài tuï taäp vaø xuaát hieän ra. Cho neân goïi laø aùi duyeân thuû. Hoûi: Theá naøo laø thuû duyeân höõu? Ñaùp: Nghóa laø do thuû laøm duyeân roài ñaët ra coù nhieàu thöù höõu (coù). Nghóa laø hoaëc Phaät noùi naêm uaån trong ba coõi laø höõu, hoaëc noùi hay chieâu caûm nghieäp ôû ñôøi sau thì cuõng goïi laø höõu, hoaëc noùi sinh phaàn cuûa naêm uaån cuõng goïi laø höõu. Theá naøo laø naêm uaån trong ba coõi goïi laø höõu? Noùi veà ba höõu thì goàm Duïc höõu, Saéc höõu vaø Voâ saéc höõu. Theá naøo laø noùi hay chieâu caûm nghieäp ñôøi sau goïi laø höõu? Nhö Ñöùc Theá Toân baûo thaày A-nan-ñaø: Neáu nghieäp coù khaû naêng chieâu caûm ñöôïc ñôøi sau thì goïi laø höõu. Theá naøo goïi laø sinh phaàn cuûa naêm uaån thì goïi laø höõu? Nhö Ñöùc Theá Toân baûo thaày Phaû Laëc Luõ Na: Do thöùc laøm thöùc aên, cho neân naûy sinh ra ñôøi sau. Laïi nhö trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân, Toân giaû Khaùnh Hyû coù hoûi Ñöùc Phaät: Caùc höõu laø coù duyeân hay khoâng? Ñöùc Phaät

baûo: Coù duyeân, duyeân ñoù goïi laø thuû. Roäng noùi cho ñeán: Neáu toaøn boä khoâng coù thuû ñöôïc laäp ra thì coù caùc höõu khoâng? Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Nhö theá ñoù, thaày Khaùnh Hyû, caùc höõu ñeàu laáy thuû laøm duyeân cho mình. Neân goïi laø thuû duyeân höõu. Nhö vaäy, caùc höõu ñeàu laáy thuû laøm duyeân, laáy thuû laøm nôi tuï taäp, laáy thuû laøm choã laäp neân. Cho neân taát caû khôûi thì ñeàu khôûi, taát caû sinh thì ñeàu sinh, roài tuï taäp vaø xuaát hieän ra. Cho

neân goïi laø thuû duyeân höõu. Hoûi: Theá naøo laø höõu duyeân sinh? Ñaùp: Nghóa laø coù moät ngöôøi do tham saân si troùi chaët taâm, neân ñaõ taïo ra haïnh aùc cuûa thaân ngöõ yù. Ba thöù haïnh aùc naøy goïi laø nghieäp höõu. Do nhaân duyeân naøy maø khi cheát roài lieàn bò ñoïa vaøo ñòa nguïc. ÔÛ ñoù caùc sinh thì ñeàu sinh ra, cuøng nhaäp vaøo vaø xuaát hieän ra uaån. Khi coù ñöôïc giôùi - xöù vaø caùc uaån thì maïng caên ñöôïc sinh ra vaø goïi laø sinh. Caùi sinh naøy noù duyeân vôùi höõu neân naûy sinh ra. Ñoù goïi laø höõu duyeân sinh. Nhö noùi veà ñòa nguïc, caùc coõi baøng sinh, coõi quyû neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù moät loaïi ngöôøi ñoái vôùi caùc laïc thuù ôû coõi ngöôøi luoân chuù taâm mong caàu. Ngöôøi aáy nghó: Ta öôùc ao mong sao ñöôïc sinh vaøo vaø soáng ôû coõi ngöôø, cuøng loaøi ngöôøi ñoàng höôûng thuï caùc khoaùi laïc. Nhaân söï mong caàu aáy, ngöôøi ñoù taïo ra ba haïnh toát laønh veà thaân ngöõ yù hay caûm ñöôïc laøm ngöôøi. Ba haïnh toát laønh (dieäu haïnh) ñoù goïi laø nghieäp höõu. Do nhaân duyeân ñoù maø khi cheát roài lieàn ñöôïc sinh vaøo coõi ngöôøi, vaø soáng ôû ñaáy, roài caùc sinh ñeàu sinh ra..., cho ñeán maïng caên ñöôïc khôûi leân, noùi laø sinh. Caùi sinh naøy duyeân vôùi höõu cho neân coù khôûi leân. Ñoù goïi laø höõu duyeân sinh. Nhö noùi veà coõi ngöôøi, caùc coõi trôøi Töù Thieân Vöông chuùng... cho ñeán coõi trôøi Tha-hoùa-töï-taïi, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù moät loaïi ngöôøi ñoái vôùi coõi trôøi Phaïm chuùng luoân chuù taâm mong caàu. Ngöôøi naøy nghó: Öôùc mong sao ta ñöôïc sinh leân coõi trôøi Phaïm chuùng cuøng soáng vôùi hoï. Do coù öôùc ao ñoù, ngöôøi naøy sieâng naêng tu taäp caùc gia haïnh, lìa boû aùc duïc vaø caùc phaùp baát thieän, coù ñuû taàm vaø töø, lìa söï sinh ra vui möøng, truï ñaày ñuû vaøo baäc sô tónh löï. ÔÛ trong ñònh naøy caùc thaân nghieäp vaø ngöõ nghieäp ñeàu hôïp vôùi luaät nghi pheùp taéc, soáng ñôøi thanh tònh, neân noùi laø nghieäp höõu. Do nhaân duyeân naøy neân khi cheát roài lieàn ñöôïc sinh leân coõi trôøi Phaïm chuùng cuøng soáng nhö hoï. ÔÛ coõi ñoù caùc ñôøi soáng ñeàu ñöôïc sinh ra, ñoù laø sinh. Caùi sinh naøy duyeân vôùi höõu, cho neân sinh khôûi leân. Ñoù goïi laø höõu duyeân sinh. Nhö noùi veà coõi trôøi Phaïm chuùng, caùc coõi trôøi Phaïm phuï... cho ñeán coõi trôøi Quaûng quaû, neân bieát cuõng gioáng nhö vaäy. Laïi coù moät loaïi ngöôøi ñoái vôùi coõi trôøi voâ töôûng luoân chuù taâm mong caàu. Ngöôøi naøy nghó: Öôùc mong sao ta ñöôïc sinh leân coõi trôøi Voâ töôûng cuøng soáng vôùi hoï. Nhaân öôùc mong ñoù, ngöôøi naøy sieâng naêng tu taäp caùc gia haïnh, tö duy suy nghó caùc töôûng laø caùi chöôùng khoå to, suy nghó veà voâ töôûng laø söï xa lìa tònh dieäu, do suy nghó ñoù neân ñaõ dieät heát caùc töôûng

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 12 554

vaø an truï vaøo voâ töôûng. Ngöôøi naøy ñaõ dieät heát caùc töôûng, khi truï vaøo voâ töôûng thì goïi laø ñònh voâ töôûng. Khi nhaäp ñònh naøy thì caùc thaân nghieäp vaø ngöõ nghieäp hôïp vôùi luaät nghi pheùp taéc, soáng ñôøi thanh tònh, noùi laø nghieäp höõu. Do nhaân duyeân naøy neân khi cheát roài lieàn ñöôïc sinh leân coõi trôøi Voâ töôûng cuøng soáng nhö hoï. ÔÛ coõi ñoù caùc sinh ñeàu sinh..., cho ñeán maïng caên khôûi leân, goïi laø sinh. Caùi sinh naøy duyeân vôùi höõu, neân noù khôûi leân. Ñoù goïi laø höõu duyeân sinh. Laïi coù moät loaïi ngöôøi ñoái vôùi coõi trôøi Khoâng voâ bieân xöù luoân chuù taâm mong caàu. Ngöôøi naøy nghó: Öôùc mong sao ta ñöôïc sinh leân coõi Khoâng voâ bieân xöù cuøng soáng vôùi hoï. Do öôùc mong naøy, neân ngöôøi ñoù sieâng naêng tu taäp caùc gia haïnh, vöôït leân caùc saéc töôûng, dieät heát ñoái töôûng, khoâng coøn suy nghó ñeán caùc thöù töôûng nöõa neân nhaäp vaøo Khoâng voâ bieân vaø truï ñaày ñuû vaøo Khoâng voâ bieân xöù. ÔÛ trong ñònh naøy thì caùc töôûng ñeàu töôûng, hieän ñang töôûng, ñaõ vaø seõ töôûng, tính chaát vaø chuûng loaïi cuûa töôûng, taïo ra caùc nghieäp taâm yù, goïi ñoù laø nghieäp höõu. Do nguyeân nhaân naøy neân khi cheát roài lieàn ñöôïc sinh leân coõi trôøi Khoâng voâ bieân xöù cuøng soáng nhö hoï. ÔÛ ñoù caùc sinh ñeàu sinh, cho ñeán maïng caên ñöôïc sinh khôûi, noùi laø sinh. Caùi sinh naøy vì duyeân vôùi höõu, neân noù khôûi leân. Ñoù goïi laø höõu duyeân sinh. Nhö noùi veà coõi trôøi Khoâng voâ bieân xöù cho ñeán coõi Phi töôûng phi phi töôûng xöù, tuøy theo tröôøng hôïp neân bieát noù cuõng gioáng nhö theá. Laïi trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân, Toân giaû Khaùnh Hyû coù hoûi Ñöùc Phaät: Caùc sinh laø coù duyeân hay khoâng? Phaät noùi: Coù duyeân, caùi duyeân ñoù goïi laø höõu. Roäng noùi cho ñeán: Neáu khoâng coù nghieäp höõu thì caùc loaøi caù, chim, raén, rít, loaøi Na giaø, Döôïc-xoa boä ña, loaøi aên töôûng muøi höông cuûa haøng trôøi, ngöôøi, caùc loaøi khoâng chaân, hai chaân, nhieàu chaân hoaëc caùc loaøi khaùc. Bao nhieâu loaøi höõu tình ñang taäp hôïp chung soáng thì caùc sinh ñeàu sinh, taát caû coù ñöôïc khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Hoûi: Neáu hoaøn toaøn khoâng coù höõu thì sinh coù ñöôïc chaêng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Nhö theá ñaáy, thaày Khaùnh Hyû, caùc sinh ñeàu laáy höõu laøm duyeân. Theá neân goïi laø höõu duyeân sinh. Nhö theá, caùc sinh laáy höõu laøm duyeân, laáy höõu laøm nôi nöông döïa, laáy höõu laøm nôi laäp neân. Cho neân caùc khôûi ñeàu khôûi, caùc sinh ñeàu sinh, cuøng tuï taäp laïi roài xuaát hieän ra. Theá neân goïi laø höõu duyeân sinh. Hoûi: Theá naøo laø sinh duyeân laõo töû? Ñaùp: Nghóa laø voâ soá loaøi höõu tình cuøng taäp hôïp chung soáng vôùi nhau, caùc sinh ñeàu sinh, cuøng tieán vaøo vaø xuaát hieän caùc uaån, khi coù ñuû giôùi- xöù vaø caùc uaån thì maïng caên ñöôïc khôûi sinh, goïi laø sinh.

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 12 555

Khi toùc ñaõ baïc phô vaø ruïng heát, da duøn, maët nhaên, thaân coøm, löng gaäp, hôi thôû khoø kheø gaáp ruùt nöông vaøo gaäy choáng maø laàn töøng böôùc, thaân theå tay chaân loang loã noát ruoài, thaân theå suy keùm, laåm caåm ñaàn ñoän. Caùc boä phaän giaø coãi hö naùt, caùc haønh do ñoù cuõng baïi lieät, muïc naùt vaø bieán hoaïi

suy keùm..., caùc thöù aáy goïi laø giaø. Caùc loaøi höõu tình ñang ñoâng ñuùc tuï hoïp chung soáng, boãng dôøi ñoåi vaø hö naùt bieán maát, töø giaû bieät ly maïng soáng (tuoåi thoï), söùc aám vaø hieåu bieát khoâng coøn nöõa, thaân xaùc baát ñoäng, caùc uaån tan maát caû, cheát choùc ñaõ ñeán roài vónh vieãn ra ñi..., ñoù laø töû. Vì duyeân sinh cho neân khôûi leân, ñoù goïi laø sinh duyeân laõo töû. Laïi nhö trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân, Toân giaû Khaùnh Hyû thöa hoûi Ñöùc Phaät: Laõo töû laø coù duyeân hay khoâng? Ñöùc Phaät baûo: coù duyeân, caùi duyeân ñoù goïi laø sinh. Roäng noùi cho ñeán: Neáu khoâng coù sinh, thì caùc loaøi caù, chim, raén, rít, loaøi Na giaø, Döôïc-xoa boä ña, loaøi aên chæ höôûng (aên) muøi höông cuûa haøng trôøi, ngöôøi, caùc loaøi khoâng chaân, hai chaân, hay nhieàu chaân, hoaëc caùc loaøi khaùc. Voâ soá loaøi höõu tình ñang tuï taäp chung soáng, coù söï giaø cheát maø coù ñöôïc hay khoâng? Ñaùp: Thöa khoâng, baïch Theá Toân. Nhö theá ñaáy, thaày Khaùnh Hyû, giaø cheát ñeàu laáy sinh laøm duyeân. Theá neân goïi laø sinh duyeân laõo töû. Nhö vaäy thì laõo töû laáy sinh laøm duyeân, laáy sinh laøm nôi nöông döïa, laáy sinh laøm nôi laäp neân. Theá neân caùc khôûi ñeàu khôûi, taát caû sinh ñeàu sinh, cuøng tuï taäp vaø xuaát hieän ra. Theá neân goïi laø sinh duyeân laõo töû. Hoûi: Theá naøo laø phaùt sinh saàu than lo aâu khoå naõo, buoàn raàu? Ñaùp: Nghóa laø coù moät loaïi ngöôøi neáu bôûi vì coù cha meï, anh em, chò em, thaày toå, baïn beø chaúng may qua ñôøi, hoaëc bôûi vì baø con quyeán thuoäc phaûi tan taùc chia lìa maát caû, hoaëc vì taát caû cuûa tieàn vaø ñòa vò ñeàu suy suïp tan naùt, neân khieán cho hoï heát söùc ñau ñôùn khoå sôû, taâm can tan naùt, muoán cheát ñi ñöôïc. Baáy giôø ngöôøi aáy loøng daï böùt röùt, noùng naûy, thaân theå noùng böøng, taâm sinh ra saàu lo, ñau khoå, ñaõ vaø seõ khoå maõi. Nhö bò teân ñoäc naèm giöõa tim, neân noùi laø saàu. Laïi coù moät soá ngöôøi bôûi vì coù cha meï, anh em, chò em, thaày toå, beø baïn qua ñôøi, neân baûn thaân heát söùc ñau ñôùn khoå sôû, taâm can tan naùt, muoán cheát ñi ñöôïc. Baáy giôø ngöôøi aáy loøng daï böùt röùt, noùng naûy, thaân theå noùng böøng, phaùt sinh saàu lo, ñau khoå, ñaõ vaø seõ khoå maõi. Nhö bò teân ñoäc truùng tim, vì côù ñoù maø phaùt ra lôøi than thôû ñau thöông: Khoå quaù ñi thoâi! Cha ta, meï ta... Roäng noùi cho ñeán... cuûa tieàn ñòa vò cuûa ta chæ trong moät sôùm moät chieàu maø sao boãng ñeán noãi naøy. Trong ñoù, caùc lôøi than thôû oaùn traùch, caùc thöù ngöõ nghieäp ñeàu goïi laø than. Caû naêm thöùc töông öng

vôùi caùi thoï khoâng bình thöôøng thì goïi laø khoå. YÙ thöùc töông öng vôùi thoï khoâng bình thöôøng thì goïi laø saàu. Taâm hoàn roái raém buoàn khoå, saàu naõo, ñaõ vaø seõ saàu naõo maõi, tính chaát cuûa roái saàu, töùc laø ñoái vôùi vò trí cuûa laõo töû maø phaùt sinh taát caû moïi thöù saàu than khoå sôû, lo raàu, roái raém buoàn ñau. Hoûi: Theá naøo laø chieâu taäp toaøn caùc khoå uaån to lôùn? Ñaùp: Nghóa laø töø trong vò trí cuûa laõo töû tích tuï chöùa nhoùm moät loaïi tai öông hoïa hoaïn, ngang traùi lo lôùn veà söï taäp hôïp toaøn laø khoå ñau lo raàu... Laïi coøn, do Voâ minh khoå uaån laøm duyeân maø sinh ra Haønh khoå uaån, do Haønh khoå uaån laøm duyeân maø sinh ra Thöùc khoå uaån, do Thöùc khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh Saéc khoå uaån, do Saéc khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh Luïc xöù khoå uaån, do Luïc xöù khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh Xuùc khoå uaån, do

Xuùc khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh Thoï khoå uaån, do Thoï khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh AÙi khoå uaån, do AÙi khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh Thuû khoå uaån, do Thuû khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh Sinh khoå uaån, do Sinh khoå uaån laøm duyeân maø naûy sinh Laõo töû khoå uaån. Do Laõo töû neân sinh ra taát caû moïi thöù saàu than khoå sôû lo raàu buoàn ñau khoå uaån. Cho neân noùi taát caû laø cuõng nhö theá maø chieâu taäp toaøn boä caùc khoå uaån to lôùn.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.